

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att yttra sig över 1998 års ekonomiska vårproposition (prop. 1997/98:150) jämte motioner i de delar som berör näringsutskottets beredningsområde. Näringsutskottet behandlar förslagen på tilläggsbudget i ett separat yttrande, 1997/98:NU9y.

Näringsutskottet tillstyrker propositionen i berörd del och avstyrker samtliga här aktuella motionsyrkanden. Till yttrandet har fogats 11 avvikande meningar.

Propositionen

Näringsutskottet behandlar i detta yttrande följande förslag till riksdagsbeslut

4. (delvis) att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden åren 1999–2001 som riktlinjer för regeringens budgetarbete (avsnitt 5.5).

Motionerna

De motioner som behandlas här är följande:

1997/98:Fi17 av Carl Bildt m.fl. (m) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

3. (delvis) som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om företagande och nya jobb,

8. (delvis) beslutar godkänna den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden åren 1999–2001 som riktlinjer för regeringens budgetarbete i enlighet med vad som anförts i motionen.

1997/98:Fi18 av Olof Johansson m.fl. (c) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

3. (delvis) godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden åren 1999–2001 som riktlinjer för regeringens arbete i enlighet med vad som anförts i motionen,

23. beslutar om utförsäljning av statligt ägande i företag i enlighet med vad som anförts i motionen.

1997/98:Fi19 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

4. (delvis) godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden åren 1999–2001 som redovisas i motionen som riktlinjer för regeringens budgetarbete (tabell A),

7. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förenklat företagande,

27. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökad kärnkraftssäkerhet i Ryssland och Ukraina.

1997/98:Fi20 av Gudrun Schyman m.fl. (v) såvitt gäller yrkande 4 (delvis) att riksdagen med avslag på regeringens förslag godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden åren 1999–2001 som riktlinjer för regeringens budgetarbete (avsnitt 14, tabell 2).

1997/98:Fi21 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

10. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bättre spelregler för företagen,

42. (delvis) godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden åren 1999–2001 som riktlinjer för regeringens budgetarbete i enlighet med vad som anförts i motionen (tabell 3),

43. (delvis) godkänner den i motionen beskrivna inriktningen av politiken inom utgiftsområdena som riktlinjer för regeringens budgetarbete (avsnitt 9.1).

1997/98:Fi22 av Alf Svensson m.fl. (kd) såvitt gäller yrkande 4 (delvis) att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden åren 1999–2001 som riktlinjer för regeringens budgetarbete (avsnitt 7.1).

1997/98:Fi25 av Karin Falkmer m.fl. (m, fp, kd) vari yrkas att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om genomförande av Småföretagsdelegationens första betänkande,

2. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den politiska prioriteringen av avregleringsarbetet,

3. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om mål för avregleringsarbetet,

4. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om obligatorisk konsekvensanalys,

5. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en s.k. solnedgångsprincip.

1997/98:Fi34 av Marianne Carlström och Ann-Kristine Johansson (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den kooperativa företagsformens roll och möjligheter när det gäller att utveckla välfärdstjänster inom kommunsektorn.

1997/98:Fi41 av Karin Olsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Kooperation för kompetensutveckling och delaktighet i IT-samhället.

1997/98:NU8y

Utgiftsområde 21 Energi

Propositionen

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna energiforskning och energiteknisk utveckling, investeringsbidrag till utbyggnad av el- och värmeproduktion samt ekonomiskt stöd för eleffektivisering och minskad elanvändning. Utgiftsområdet omfattar också ett program för energieffektivisering m.m. i bl.a. Baltikum och Östeuropa. För år 1998 uppgår de totala utgifterna för utgiftsområdet enligt statsbudgeten till 1,6 miljarder kronor.

Riksdagen har fastlagt riktlinjer för energipolitiken (prop. 1996/97:84, bet. NU12). Därvid tillstyrktes inriktningen och omfattningen på ett i propositionen redovisat program för omställning av energisystemet om totalt drygt 9 miljarder kronor. Riksdagen har därefter beslutat om finansiering och anvisat medel för år 1998 (prop. 1996/97:150, bet. FiU20 och prop. 1997/98:1 utgiftsområde 21, bet. NU2).

Det energipolitiska programmets huvudinriktning är en kraftfull, långsiktig satsning på forskning, utveckling och demonstration av ny energiteknik, sägs det i propositionen. Målet är att under de närmaste 10–15 åren kraftigt öka el- och värmeproduktionen från förnybara energikällor och utveckla kommersiellt lönsam teknik för energieffektivisering. Myndighetsfunktionen inom energiområdet skall tydliggöras och förstärkas. Den 1 januari 1998 inrättades därför Statens energimyndighet.

Programmet omfattar även åtgärder som syftar till att på ett kostnadseffektivt sätt minska användningen av el för uppvärmning, utnyttja det befintliga elsystemet effektivare och öka tillförseln av el från förnybara energikällor. Särskilda åtgärder kommer att vidtas för att utveckla el- och värmeförsörjningen i Sydsverige. Fortsatta energipolitiska insatser på klimatområdet skall genomföras.

Ramen för utgiftsområdet beräknas för åren 1999–2001 till 1 831, 1 592 respektive 1 568 miljoner kronor. I bilaga redovisas en sammanställning av regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar.

Motionerna

Förslaget att i förtid avveckla lönsam, säker och miljömässigt fördelaktig energiproduktion leder till stora statliga kostnader för energipolitiken, bl.a. i form av olika bidrag, anför det i motion 1997/98:Fi17 (m). Motionärerna avvisar såväl stängningen av fungerande kärnkraftverk som den bidragspolitik som avvecklingen för med sig. Det gäller också inrättandet av en ny energimyndighet. Samtidigt är det viktigt att säkra resurser för energiforskning, menar motionärerna. De föreslår därför att från utgiftsområde 16 skall föras 15 miljoner kronor för energiforskning till Naturvetenskapliga forskningsrådet. Ytterligare ca 45 miljoner kronor föreslås föras från utgiftsområdet till utgiftsområde 24 Näringsliv för att inordna myndighetsansvaret för energifrågorna i Närings- och teknikutvecklingsverkets (NUTEK) verksamhet. Energiforskningen bör underlättas genom att det s.k. tankeförbudet – dvs. 6 §

lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet, den s.k. kärntekniklagen – slopas, anför motionärerna. För utgiftsområde 21 föreslås följande utgiftsramar för åren 1999–2001: 798 miljoner kronor (1 033 miljoner kronor mindre än regeringens förslag), 609 miljoner kronor (983 miljoner kronor mindre) respektive 785 miljoner kronor (783 miljoner kronor mindre).

Regeringens förslag till ramar för utgiftsområde 21 Energi är en konsekvens av energiöverenskommelsen, som Centerpartiet slutit med regeringen och Vänsterpartiet, konstateras det i motion 1997/98:Fi18 (c).

Omställningen av energisystemet måste ske med hänsyn till säkerheten för Sveriges folk, svensk miljö och svensk ekonomi – inte minst sysselsättningen, anför det i motion 1997/98:Fi19 (fp). I Sverige är en successiv omställning med säkerhet, miljö och ekonomi som ledstjärnor att föredra framför en forcerad avveckling av kärnkraften, anser motionärerna. De menar att regeringens beslut om att stänga av reaktorerna är oansvarigt och präglat av teknikfientlighet samt att den sänder en signal om att politiken inte styrs av förnuftsmässiga överväganden. Det sägs också komma att tvinga fram utgifter av kompenserande slag, t.ex. för ökad kalkning av skogar och sjöar i Sydsverige. Eftersom motionärerna anser att kärnkraftverket i Barsebäck inte skall stängas avvisar de också en ny elledning till Sydsverige. För utgiftsområde 21 föreslås följande utgiftsramar för åren 1999–2001: 1 461 miljoner kronor (370 miljoner kronor mindre än regeringens förslag), 1 402 miljoner kronor (190 miljoner kronor mindre) respektive 1 378 miljoner kronor (190 miljoner kronor mindre).

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Centerpartiet träffade våren 1997 en överenskommelse om energipolitiken, konstateras det även i motion 1997/98:Fi20 (v). Inriktningen i denna överenskommelse – som är ett långsiktigt arbete och som skall utvecklas, utvärderas och fullföljas under en rad år – innebär en kretsloppsanpassning av energisektorn, säger motionärerna. De påpekar att Vänsterpartiet står bakom propositionen i här aktuell del.

För att nå målet om en snabb omställning av energisystemet krävs såväl en omläggning av skattesystemet, med bl.a. införande av skatteväxling, som ett ökat övergångsvis stöd till forskning och installation av ny energiteknik, anför det i motion 1997/98:Fi21 (mp). Insatserna bör riktas såväl till åtgärder för en minskad och effektivare energianvändning som till utveckling och introduktion av förnybara energikällor – biobränsle, vindkraft, solvärme m.m., anser motionärerna. För utgiftsområde 21 föreslås följande utgiftsramar för åren 1999–2001: 2 264 miljoner kronor (433 miljoner kronor mer än regeringens förslag), 2 062 miljoner kronor (470 miljoner kronor mer) respektive 2 023 miljoner kronor (455 miljoner kronor mer).

Kristdemokraterna föreslår i motion 1997/98:Fi22 (kd) att utgiftsområdet skall tillföras ytterligare medel för investeringsbidrag till bl.a. vindkraft. Samtidigt inbesparas medel genom minskade kostnader för den särskilda delegationen för energiförsörjningen i Sydsverige. Totalt föreslås utgiftsramen minskas med 100 miljoner kronor för år 1999 och motsvarande belopp kommande år. För utgiftsområde 21 föreslås således följande utgiftsramar för åren 1999–2001: 1 731, 1 492 respektive 1 468 miljoner kronor.

Näringsutskottet behandlade i december 1997 frågan om energipolitikens inriktning och utformning i betänkande 1997/98:NU2. I reservationer (m; fp; mp; kd) presenterades respektive partiers uppfattning om hur energipolitiken bör utformas. Näringsutskottet går här inte vidare in på denna fråga utan hänvisar till detta betänkande.

Näringsutskottet konstaterar att förslagen till ramar för utgiftsområde 21 Energi följer de riktlinjer för energipolitiken som riksdagen fastlade våren 1997 och som baserade sig på den överenskommelse som i början av våren 1997 träffades mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet och Vänsterpartiet. Med hänvisning härtill tillstyrker utskottet de i vårpropositionen framlagda förslagen till ramar för utgiftsområde 21. Samtliga här aktuella motioner avstyrks i berörda delar.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Propositionen

Utgiftsområdet omfattar näringspolitik, teknologisk infrastruktur, konkurrensfrågor, teknisk forskning och utveckling, utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande samt konsumentfrågor. För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till 2,7 miljarder kronor, varav ca 0,9 miljarder kronor till näringspolitik, 0,2 miljarder kronor till teknologisk infrastruktur, 0,1 miljarder kronor till konkurrensfrågor, 1,2 miljarder kronor till teknisk forskning och utveckling, 0,3 miljarder kronor till utrikeshandel och export- och investeringsfrämjande samt 0,1 miljarder kronor till konsumentfrågor.

Regeringen avser att under treårsperioden 1999–2001 tillföra utgiftsområdet 50 miljoner kronor per år för småföretagsutveckling, främst för ökad tillgång till såddkapital, dvs. kapital till företag som befinner sig i tidiga utvecklingsskeden och som har svårt att finna finansiering på den egentliga riskkapitalmarknaden. Riksdagen beslöt sommaren 1996, på regeringens förslag, att avsätta 1 miljard kronor – den s.k. Östersjömiljarden (prop. 1995/96:222, bet. FiU15). Verksamheten har varit framgångsrik och bör fortsätta, anser regeringen och beräknar att ytterligare 1 miljard kronor skall tillföras under den kommande femårsperioden, dvs. 200 miljoner kronor per år. Vidare beräknas utgiftsområdet tillföras 27 miljoner kronor år 1999 och 28 miljoner kronor vardera åren 2000 och 2001 för ökade insatser för att främja de små och medelstora företagens handel med Europa. Slutligen beräknas 15 miljoner kronor tillföras utgiftsområdet år 1999 och 16 miljoner kronor vardera åren 2000 och 2001 inom ramen för den IT-satsning som aviseras i finansplanen (avsnitt 1.5.2). Avsikten är bl.a. att stimulera utvecklingen av elektronisk handel i Norden och att underlätta för små och medelstora företag att utnyttja IT i syfte att öka konkurrenskraften hos dessa företag samt att förstärka den hushållsrelaterade miljöinformationen.

Ramen för utgiftsområdet beräknas för åren 1999–2001 till 2 870, 2 852 respektive 2 895 miljoner kronor. I bilaga redovisas en sammanställning av regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar.

Regeringens näringspolitik har resulterat i att Sverige har fått färre egna företagare, anför det i motion 1997/98:Fi17 (m). Huvudorsaken till Sveriges svaga tillväxt och låga sysselsättning ligger i det dåliga företagsklimatet. Motionärerna anser att näringspolitiken kan bidra till att lösa en del av problemen. I motionen hänvisas till en avsiktsförklaring om avregleringsarbetet som Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna gjorde i april 1998, i vilken följande framhålls:

- Målet för avregleringen skall vara att alla regler som berör företagare skall ha granskats i syfte att förenkla och minska regelmassan under mandatperioden.

- Småföretagsdelegationens förslag i betänkandet Bättre och enklare regler (SOU 1997:186) kan genomföras omgående.

- Arbetet med regelförenklingar måste ges en hög politisk prioritet och leddas av statsministern och finansministern, med en referensgrupp av företagare och forskare.

- Alla förslag från regeringen och föreskrifter från myndigheter som påverkar företagens villkor skall föregås av en noggrann analys av effekterna – en obligatorisk konsekvensanalys.

- En s.k. solnedgångsparagraf bör införas, dvs. företagsregler som inte använts på fem år skall tas bort.

De statliga företagen bör privatiseras, gärna genom breda försäljningar till allmänheten, sägs det vidare i motionen. Näringspolitiken skall skapa gynnsamma förutsättningar för långsiktig tillväxt, fler företag, fler jobb och god konkurrens, anser motionärerna och menar att det inte är en politisk uppgift att driva företag. En privatisering av offentligt ägda företag skulle, enligt motionärerna, leda till följande: (i) renodling av statens roll som lagstiftare och normgivare, (ii) stärkande av de privatiserade företagen, (iii) spridande av intresset för sparande i aktier till nya grupper och breddning av riskkapitalmarknaden samt (iv) tillskott till statens inkomster, vilket skulle kunna användas för mer angelägna ändamål. Privatiseringarna under nästa mandatperiod bör omfatta mellan 60 och 80 miljarder kronor, anser motionärerna.

I motionen föreslås lägre ramar än regeringen – 2 780 miljoner kronor för år 1999 (90 miljoner kronor mindre än regeringens förslag), 2 761 miljoner kronor för år 2000 (91 miljoner kronor mindre) och 2 804 miljoner kronor för år 2001 (91 miljoner kronor mindre). NUTEK skall tillföras medel för att åter ansvara för statens administration av energipolitiken och också få ett tillskott av medel för verksamheten med såddfinansiering. Regeringens förslag på detta område välkomnas, men anses både otillräckligt och alltför senkommet. Den tekniska forskningen bör vidare tillföras resurser för att minska skadeverkningarna av regeringens forskningspolitik, sägs det. Stiftelsen Sveriges teknisk-vetenskapliga attachéverksamhet och konkurrensforskningen föreslås också tillföras ytterligare medel.

I flerpartimotion 1997/98:Fi25 (m, fp, kd) föreslås tillkännagivanden om genomförande av Småföretagsdelegationens första betänkande, om den politiska prioriteringen av avregleringsarbetet, om mål för avregleringsarbetet, om obligatorisk konsekvensanalys samt om en s.k. solnedgångsprincip.

Regeringens förslag på avregleringsområdet är otillräckliga, anser motionärerna och hänvisar till att endast 4 av de 26 förenklingsförslag som framlades i Småföretagsdelegationens betänkande aviseras i vårpropositionen. De viktigaste förslagen som utelämnas i vårpropositionen är, enligt motionärerna, följande:

- Kommunala bolag bör granskas, genom bl.a. ett särskilt råd med företrädare för stat och näringsliv; kommunerna skall ägna sig åt kärnuppgifterna och inte driva affärsverksamhet.
- Alla som vill starta företag och som inte är belagda med näringsförbud bör ges rätt att få F-skattsedel.
- Självdeklarationen för företagare bör bli enklare.
- De allmänna försäkringarna bör göras enklare, genom att enhetligt beräkningsunderlag för sjukförsäkring och arbetsskadeförsäkring införs.
- En storleksgräns bör införas för uppgiftslämnande till Statistiska centralbyrån (SCB), och urvalsreglerna bör ändras för småföretag.
- Ett patentskydd för enklare uppfinningar bör införas.
- Lagen om obligatorisk platsanmälan till arbetsförmedlingen bör slopas.

I motionen hänvisas också till Småföretagsdelegationens andra rapport, Bättre och mer tillgänglig information (SOU 1998:64), med ytterligare 17 förslag. Motionärerna anser att flera av dessa bör genomföras snarast. De framför i övrigt samma uppfattningar som de som redovisades i den nyssnämnda motion 1997/98:Fi17 (m) och som baserades på avsiktsförklaringen (m, fp, kd) om avregleringsarbetet.

I motion 1997/98:Fi18 (c) föreslås att riksdagen skall besluta om utförsäljning av statligt ägande i företag i enlighet med vad som anförts i motionen. Statligt ägande av börsnoterade företag som driver affärsverksamhet är inte motiverat, anser motionärerna och förordar att under första hälften av nästa mandatperiod bör försäljning ske av statligt ägda aktier i bolag som Nordbanken (Holding) AB, Celsius AB, Assi Domän AB, Pharmacia & Upjohn Inc. och Vasakronan AB (med undantag för specialfastigheter). Staten skall, enligt motionärerna, inte äga företag som inte uttryckligen tjänar ett samhällsintresse. Det är mycket som tyder på att riskkapitalmarknaden under ett par år framöver kommer att få en kraftig tillströmning av kapital, hävdar motionärerna och anser därför att åren 1999 och 2000 är lämpliga för att sälja ut statligt ägande i företag. Intäkterna från utförsäljningen avses användas för att betala av på statsskulden, vilket också sänker statens löpande räntekostnader. Enligt en grov uppskattning skulle den förordade utförsäljningen inbringa drygt 80 miljarder kronor, vilket skulle innebära sänkta räntekostnader med drygt 4 miljarder kronor.

Utredningen om livsmedelssektorns omställning och expansion har i sitt betänkande En livsmedelsstrategi för Sverige (SOU 1997:67) anfört att livsmedelssektorn måste ges stöd till utveckling genom aktiva insatser inom näringspolitiken, erinras det vidare om i motionen. En del av åtgärderna berör jordbruket och trädgårdsnäringen, medan andra riktar sig till livsmedelsindustrin. I enlighet med utredningens förslag föreslår motionärerna att medel skall tillföras för forskning och utveckling med 90 miljoner kronor per år, för exportfrämjande åtgärder med 35 miljoner kronor per år samt för

gårdsförädling av livsmedel med 2 miljoner kronor per år. Regeringens förslag om att tillföra Östersjöstatsningarna 1 000 miljoner kronor under en femårsperiod anses positivt. Förslaget om medel för IT-satsningar anses dock oklart, och verksamheten bör, enligt motionärerna, kunna rymmas inom ordinarie anslag. Även förslaget om medel för att främja de små och medelstora företagens handel med Europa bör avvisas, sägs det. Sammantaget föreslås högre ramar än regeringen – 2 954 miljoner kronor för år 1999 (84 miljoner kronor mer än regeringens förslag), 2 935 miljoner kronor för år 2000 (83 miljoner kronor mer) och 2 979 miljoner kronor för år 2001 (84 miljoner kronor mer).

Näringspolitiken måste få en helt ny inriktning, anför det i motion 1997/98:Fi19 (fp). Den skall syfta till att skapa generellt goda villkor för företagandet, vilket innebär reformer på en rad områden. Statliga företag bör t.ex. säljas och de selektiva företagsstöden avvecklas. Motionärerna avvisar mot denna bakgrund regeringens förslag till nya typer av stöd till företagens utrikeshandel m.m. Säkerheten inför en olycka vid ett kärnkraftverk bör förbättras, anser motionärerna och föreslår att 200 miljoner kronor per år skall ställas till förfogande för höjd säkerhet där den är i särklass sämst, dvs. i kärnkraftsanläggningarna i Sveriges närområde i Ryssland – Murmansk, S:t Petersburg och Ukraina. För att få större genomslag i verksamheten bör Sverige dessutom göra åtaganden om matchande finansiering. För den händelse de nu föreslagna medlen om 200 miljoner kronor inte skulle räcka bör den s.k. östramen hos Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) användas som buffertfinansiering i kombination med ett bemyndigande, menar motionärerna. För utgiftsområde 24 föreslås lägre ramar än regeringen – 2 608 miljoner kronor för år 1999 (262 miljoner kronor mindre än regeringens förslag), 2 590 miljoner kronor för år 2000 (262 miljoner kronor mindre) och 2 633 miljoner kronor för år 2001 (262 miljoner kronor mindre).

Det lönar sig att sälja statliga bolag – för skattebetalarna, konkurrenterna och demokratin – sägs det vidare i motionen. Offentligt ägande bryter mot den parlamentariska demokratins princip om en rollfördelning mellan styrande och styrda, hävdar motionärerna. De anser att staten generellt sett är ineffektiv som ägare, eftersom staten har många andra mål för sin verksamhet än hög lönsamhet. Motionärerna bedömer att under åren 1999 och 2000 kan statliga företag för totalt ca 90 miljarder kronor säljas, vilket skulle ge en räntevinst på ca 5 % på den reducerade statsskulden, minus ett bortfall av utdelningar från berörda bolag.

Sverige behöver fler arbetsgivare, men många uppfattar det som alltför svårt och krångligt att bli egen företagare, sägs det slutligen i motionen. Motionärernas uppfattning är att i stort sett samtliga förslag som Småföretagsdelegationen lagt fram i sitt första betänkande bör genomföras, vilket framgår av den tidigare nämnda avsiktsförklaringen (m, fp, kd), till vilken motionärerna hänvisar.

I motion 1997/98:Fi20 (v) föreslås olika åtgärder i syfte att främja ett gott företagsklimat, särskilt för de små företagen. Ökade insatser på mentorskap, nätverksbyggande och forskarbyar förordas. Vidare föreslås ökade satsningar på kooperativ, turism, teknisk forskning och utveckling, småföretag i utsatta

regioner, kvinnliga företagare, invandrades företagande och växande företag. Viktiga områden för svensk industri- och näringspolitik är vidare, enligt motionärerna, den nationella och internationella rymdverksamheten. Delta-gande i olika rymdprojekt anses kunna vara en möjlig väg för försvarsindustrin att finna en ny och civil inriktning av sin verksamhet. På konsumentområdet förordar motionärerna också förstärkningar. Sammantaget föreslås i förhållande till regeringen utökade ramar för utgiftsområde 24 för åren 1999–2001– 3 230 miljoner kronor för år 1999 (360 miljoner kronor mer än regeringens förslag), 3 212 miljoner kronor för år 2000 (360 miljoner kronor mer) och 3 255 miljoner kronor för år 2001 (360 miljoner kronor mer).

Förnyelsen och växtkraften hos små företag har varit bristfällig under de senaste 25 åren och utgör ett av svensk ekonomis allra största problem, an-förs det i motion 1997/98:Fi21 (mp). Mänsklig skaparkraft och kreativitet måste tas till vara bättre i näringspolitiken, säger motionärerna och hänvisar till att det särskilt är de små och medelstora företagen som drabbas av kom-plicerade regelverk, stelheter på arbetsmarknaden, hög arbetsbeskattning och höga realräntor. Näringspolitiken måste särskilt inriktas på de små och me-delstora företagen och på kvinnor som företagare, anför motionärerna och menar att endast marginella förslag läggs i vårpropositionen på dessa områ-den.

Miljöpartiet anser att vissa anslag inom utgiftsområde 24 är att beteckna som företagsstöd, där de aktuella företagen eller branscherna bör ha möjlig-het att själva i större utsträckning finansiera verksamheter. Motionärerna föreslår mindre anslag än regeringen till bl.a. turistfrämjande verksamhet, teknisk forskning och utveckling, rymdverksamhet och investeringsfräm-jande verksamhet. Samtidigt föreslås en uppräknig av stöden till kooperativ utveckling och till konsumentorganisationer. För utgiftsområdet föreslås sammantaget lägre ramar än regeringen – 2 637 miljoner kronor för år 1999 (233 miljoner kronor mindre än regeringens förslag), 2 608 miljoner kronor för år 2000 (244 miljoner kronor mindre) och 2 650 miljoner kronor för år 2001 (245 miljoner kronor mindre).

Det sammantagna näringsklimat som skapas främst genom skatte-, energi-, arbetsmarknads- och näringspolitiken, tillsammans med den övergripande ekonomiska politiken, måste inriktas på att identifiera och undanröja existe-rande hinder för startande och utvecklande av företag, anför det i motion 1997/98:Fi22 (kd). Bland hindren nämns stelbent arbetsrättslagstiftning, krångel omkring företagandet, dubbelbeskattning av riskkapital, brister i utbildningssystemet och skattereglerna för den privata tjänstesektorn. Rege-riens förslag om att 50 miljoner kronor skall tillföras småföretagsutveckl-ing, främst för ökad tillgång på såddkapital, ligger väl i linje med vad Krist-demokraterna föreslagit tidigare, sägs det. Förslaget om att anslå 1 miljard kronor för den kommande femårsperioden för satsningar på Östersjöregionen bör däremot avslås av riksdagen, anser motionärerna och hänvisar till att generellt goda betingelser för företagen är bättre än av politiker anvisade stöd till vissa sektorer. I motionen föreslås lägre ramar för utgiftsområdet än regeringen – 2 670 miljoner kronor för år 1999 (200 miljoner kronor mindre än regeringens förslag), 2 652 miljoner kronor för år 2000 (200 miljoner

kronor mindre) och 2 695 miljoner kronor för år 2001 (200 miljoner kronor mindre).

1997/98:NU8y

Många människor, framför allt småföretagare, upplever sig ofta kämpa mot en kompakt byråkrati, vilket kan verka avskräckande för att starta företag, hävdas det i motionen. Regeringen går i vårpropositionen vidare med endast en bråkdel av de förslag som Småföretagsdelegationen presenterade i sitt första betänkande, säger motionärerna. De förordar att åtgärder skall vidtas i enlighet med vad som förordas i den tidigare nämnda avsiktsförklaringen (m, fp, kd). Kristdemokraterna föreslår vidare en utförsäljning av statliga företag under den kommande perioden, vilket minskar upplåningsbehovet jämfört med regeringens politik. Det förbättrade saldo som därvid uppstår på statsbudgeten innebär lägre statsskuld och därmed lägre räntekostnader, sägs det.

I två motioner – 1997/98:Fi34 (s) och 1997/98:Fi41 (s) – begärs uttalanden av riksdagen om de kooperativa företagen. I den förstnämnda motionen föreslås – i anslutning till regeringens förslag om ett extra tillskott till den kommunala sektorn med 4 miljarder kronor fr.o.m. år 1998 att användas inom områdena skola, vård och omsorg – ett riksdagsuttalande om den kooperativa företagsformens roll och möjligheter. Ett liknande uttalande föreslås i den andra motionen – i anslutning till regeringens förslag om att ytterligare 1,8 miljarder kronor skall avsättas under åren 1999–2001 för särskilda insatser, med tonvikt på skolan, för att stimulera IT-användningen. Den kooperativa företagsformen förenar ideellt engagemang och ekonomisk delaktighet (medlemsnytta) med kvalitet i utförandet (samhällsnytta), sägs det i de båda motionerna.

Vissa kompletterande uppgifter

Avreglering

Frågan om avreglering behandlas i finansplanen i vårpropositionen (avsnitt 1.5.4, s. 29). Där sägs att den av regeringen tillsatta Småföretagsdelegationen har lagt fram ett flertal regelförenklingsförslag och att regeringen redan har fattat beslut avseende flera av dessa. Som exempel nämns mindre restriktiva regler vid beviljande av F-skattsedel och lindring av skattetillägg vid periodiseringsfel i mervärdesskatteredovisningen. Regeringen går nu vidare med regelförenklingsarbetet på följande sätt:

- Det skall bli lättare att registrera företag. Målet är att endast en blankett och en myndighetskontakt skall behövas. Regeringen avser att genomföra sådana förenklingsåtgärder under innevarande år. Patent- och registreringsverket ges huvudansvaret för att inom sex månader föreslå konkreta åtgärder.
- Myndigheternas handläggningstider skall i ett första steg förkortas med 25 procent i särskilt utvalda ärenden. Regeringen avser att skärpa existerande punktlighetsmål i regleringsbrevet samt att införa sådana för samtliga handläggande myndigheter. Kontroll och uppföljning skall skärpas.

– Uppgiftsbördan för företagen skall minskas. Regeringen avser att vidta åtgärder för att väsentligt minska företagens obligatoriska uppgiftslämnande samt öka återanvändningen av företagsdata.

– Företagens hantering av tullfrågor skall förenklas ytterligare. Regeringen avser att prioritera förenklingsarbetet avseende tullfrågor, både nationellt och på gemenskapsnivå.

I regeringens fortsatta arbete skall, sägs det, småföretagsperspektivet än mer sättas i centrum. Regeringen avser därför att, när Småföretagsdelegationen lagt sitt slutliga förslag, presentera ett program för regelförenkling, bl.a. innehållande ett system för att säkerställa att effektiva konsekvensanalyser görs av hur olika förslag påverkar småföretagen och ett generellt direktiv för utredningsväsendet om att småföretagens speciella förutsättningar skall beaktas.

Näringsutskottet har nyligen behandlat frågan om avreglering, dels i det näringspolitiska betänkandet 1997/98:NU10, dels i yttrandet 1997/98:NU6y över den regionalpolitiska propositionen. I det förstnämnda betänkandet (s. 19) gavs en utförlig redovisning av frågan och den utveckling som pågår. Bland annat lämnades uppgifter om Småföretagsdelegationens arbete. Till betänkandet 1997/98:NU10 fogades tre reservationer om detta (m, fp, kd; c; mp), och till yttrandet 1997/98:NU6y fogades tre avvikande meningar (m, fp, kd; v, mp; c).

Småföretagsdelegationen har nyligen lämnat en andra rapport, Bättre och mer tillgänglig information (SOU 1998:64). I rapporten redovisas olika förslag om hur kommunikationen mellan företag och myndigheter skall kunna bli bättre. Förslagen rör sådant som internetbaserat informationssystem, förenklat uppgiftslämnande, ökat öppethållande hos myndigheter, information om regelförändringar, längre tidsmarginal mellan beslut om och ikraftträdande av nya regler, kommunala näringslivsprogram, lathund för företagare m.m.

Statliga företag

Frågan om statliga företag behandlades i det näringspolitiska betänkandet 1997/98:NU10 (s. 13 och 39). I reservationer (m, fp, kd; c; v; mp) redovisades respektive partiers ståndpunkter i frågan. Statliga företag är för närvarande föremål för behandling inom näringsutskottet i de två betänkandena 1997/98:NU14 om riktlinjer för Telias verksamhet och 1997/98:NU15 om statens roll som ägare av bolag.

Näringsutskottets ställningstagande

Inledning

Näringsutskottet har nyligen i betänkande 1997/98:NU10 redovisat sin syn på hur näringspolitiken bör inriktas och utformas. I reservationer (m, fp, kd; c; v; mp) presenterades respektive partiers uppfattning om hur näringspolitiken bör utformas. Näringsutskottet går här inte vidare in på denna fråga utan

Avreglering

Frågan om bättre och enklare regler för småföretag är, enligt näringsutskottets mening, viktig när det gäller möjligheterna att skapa goda tillväxtförutsättningar. Som tidigare redovisats har regeringen i vårpropositionen angett hur arbetet med regelförenkling skall drivas vidare. Det skall således bli lättare att registrera företag, handläggningstiderna hos myndigheter skall förkortas, företagens uppgiftslämnande skall underlättas och tullhanteringen skall förenklas ytterligare. När Småföretagsdelegationen har lämnat sitt slutliga förslag sommaren 1998 avser regeringen presentera ett program för regelförenkling.

Mot bakgrund av det anförda anser näringsutskottet att frågan om avreglering inte nu skulle främjas av ett uttalande av riksdagen. Härmed avstyrker utskottet de aktuella motionerna i berörda delar.

Statliga företag

Utskottets inställning beträffande statliga företag är att staten har en betydelsefull roll som ägare av företag inom såväl basindustrierna som andra branscher. Ett statligt ägande är motiverat av bl.a. sysselsättnings- och regionalpolitiska skäl och behövs därutöver för att bevaka viktigare naturtillgångar som skogen och malmen. Dessutom har statliga företag en funktion att fylla som en motvikt till det privata näringslivet.

Att riksdagen nu – som föreslås i några av motionerna – skulle uttala sig för en utförsäljning av statliga företag kan näringsutskottet inte se något skäl för. Riksdagen har, som framgår av betänkande 1997/98:NU10, lämnat vissa bemyndiganden för försäljning av statliga företag. Skulle ytterligare försäljningar bli aktuella får regeringen på sedvanligt sätt återkomma till riksdagen i frågan. Härmed avstyrker näringsutskottet de aktuella motionerna i berörda delar.

Ramar för utgiftsområde 24 Näringsliv

Näringsutskottet tillstyrker de ramar för utgiftsområde 24 Näringsliv för åren 1999–2001 som regeringen föreslår i vårpropositionen. De ökade medel som regeringen har beräknat för såddfinansiering, satsningar på Östersjöregionen samt stöd till småföretagens Europahandel och IT-användning välkomnar näringsutskottet.

Förslagen i motionerna 1997/98:Fi34 (s) och 1997/98:Fi41 (s) om att riksdagen skall göra uttalanden om den kooperativa företagsformen kan näringsutskottet inte se något skäl till. Utskottets inställning till kooperativa företag, som senast redovisades i det näringspolitiska betänkandet 1997/98:NU10 (s. 60), är att dessa intar en viktig roll inom småföretagsamheten. Som där anfördes är det angeläget att konkurrensneutralitet upprätthålls mellan kooperativa företag och andra typer av företag.

I motion 1997/98:Fi19 (fp) föreslås, som tidigare redovisats, att 200 miljoner kronor skall beräknas inom utgiftsområde 24 för insatser för höjd säkerhet i kärnkraftsanläggningar i Sveriges närområde i Ryssland. Detta är en verksamhet som sakmässigt inte tillhör utgiftsområde 24 eller näringsutskottets beredningsområde. För närvarande finns det under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd ett anslag (B 1.1) för samarbete med Central- och Östeuropa genom Sida, där 55 miljoner kronor tagits upp för kärnsäkerhetsområdet. Dessa insatser är för närvarande främst inriktade på Litauen. I den nyligen avlämnade propositionen 1997/98:70, med rubriken Att utveckla ett grannlandssamarbete – Sveriges utvecklingssamarbete med Central- och Östeuropa åren 1999–2001, sägs (s. 49) att syftet med det svenska kärnsäkerhetsprogrammet är att bidra till att uppenbara säkerhetsbrister åtgärdas i existerande reaktorer som av energibalansskäl inte omedelbart kan stängas samt att stärka de oberoende säkerhetsmyndigheterna. På kärnavfallsområdet bör det svenska engagemanget i samarbetet med Ryssland ges ökad prioritet, sägs det. Riksdagen behandlar denna proposition senare i maj 1998 (bet. 1997/98:UU12).

De nämnda motionerna avstyrks härmed av näringsutskottet, liksom övriga här aktuella motioner i berörda delar.

Revision och kontroll av EU-medel

I vårpropositionen redovisas Europeiska revisionsrättens rapporter för verksamhetsåret 1996 (avsnitt 8.1). I avsnitt 8.1.4 om iakttagelser i rapporterna för år 1996 och svenskt agerande i rådet sägs (s. 206) beträffande näringsutskottets beredningsområde följande: ”När det gäller inre åtgärder konstateras framför allt brister i små och medelstora företags deltagande i program för forskning och teknisk utveckling. Felaktiga utgiftsredovisningar orsakas av komplexa regler och svagheter i företagets redovisningssystem. Kommissionen uppmanas här att förenkla och förbättra sina regler.”

Näringsutskottets arbete med EU-frågor sker inom ramen för tre arbetsgrupper – energi, forskning och inre marknad. Näringsutskottets EU-grupp för forskning har i sitt arbete särskilt uppmärksammat de små och medelstora företagens möjligheter att ta del av EU:s forskningsprogram. Generellt gäller att Sverige får tillbaka mer från EU:s forskningsprogram än vad som satsas från svensk sida. Det är dock framför allt stora företag och forskningsinstitutioner som berörs av forskningsprogrammen, medan små och medelstora företag är engagerade i mindre utsträckning. Ett skäl till detta som förts fram till utskottets forskningsgrupp är de komplicerade och omständliga regler som gäller för ansökning och genomförande. Ett problem i sammanhanget är att ansökningshandlingar och liknande i allmänhet endast finns på engelska. Enligt näringsutskottets mening borde regeringen tillse att relevanta handlingar även finns att tillgå på svenska.

Inom EU finns en mekanism, CRAFT – Cooperative Research Action For Technology, som är särskilt inriktad på små och medelstora företag. CRAFT vänder sig till såväl högteknologiska företag som företag inom traditionella sektorer med syfte att uppmuntra innovationer och teknikutveckling i företa-

gen. Svenska företag förefaller att ha hävdat sig sämre på detta område än företag i vissa andra EU-länder. Som exempel på en metod för att öka små och medelstora företags deltagande i EU:s forskningsprogram kan nämnas att i Finland tillämpas en modell som går ut på att nationella stöd till forskning och utveckling villkoras med att det berörda företaget utfäster sig att senare gå in i ett EU-program. Enligt näringsutskottets mening bör olika metoder för att öka de svenska små och medelstora företagens deltagande i EU:s forskningsprogram prövas.

Stockholm den 12 maj 1998

På näringsutskottets vägnar

Birgitta Johansson

I beslutet har deltagit: Birgitta Johansson (s), Reynoldh Furustrand (s), Karin Falkmer (m), Mats Lindberg (s), Mikael Odenberg (m), Barbro Andersson (s), Kjell Ericsson (c), Marie Granlund (s), Dag Ericson (s), Nils-Göran Holmqvist (s), Ola Karlsson (m), Göran Hägglund (kd), Hans Hoff (s), Jan Backman (m), Eva Flyborg (fp) och Per Rosengren (v).

Avvikande meningar

1. Utgiftsområde 21 Energi

Karin Falkmer, Mikael Odenberg, Ola Karlsson och Jan Backman (alla m) anser att den del av näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om utgiftsområde 21 Energi som börjar med "Näringsutskottet konstaterar" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Näringsutskottets uppfattning om hur energipolitiken bör utformas överensstämmer med den som förs fram i motion 1997/98:Fi17 (m). Beslutet att i förtid avveckla lönsam, säker och miljömässigt fördelaktig energiproduktion leder till stora statliga kostnader, bl.a. i form av olika bidrag. Utskottet avvisar såväl stängning av fungerande kärnkraftverk som den bidragspolitik som avvecklingen för med sig. Utskottet anser också att en ny energimyndighet inte borde ha inrättats. Däremot menar utskottet att det är viktigt att tillföra energiforskningen tillräckliga resurser. Denna forskning skulle underlättas om det s.k. tankeförbudet avskaffades. Ramen för utgiftsområde 21 Energi bör, i enlighet med vad som förordas i den nämnda motionen, minskas med 1 033 miljoner kronor för år 1999, med 983 miljoner kronor för år 2000 och med 783 miljoner kronor för år 2001. Med det anförda tillstyrks motion 1997/98:Fi17 (m) i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

Eva Flyborg (fp) anser att den del av näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om utgiftsområde 21 Energi som börjar med "Näringsutskottet konstaterar" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Näringsutskottets uppfattning om hur energipolitiken bör utformas överensstämmer med den som förs fram i motion 1997/98:Fi19 (fp). Omställningen av energisystemet måste ske med hänsyn till säkerheten för Sveriges folk, svensk miljö och svensk ekonomi – inte minst sysselsättningen. Enligt utskottets mening är regeringens beslut att stänga kärnkraftsreaktorer oansvarigt och präglad av teknikfientlighet. Det sänder också en signal om att politiken inte styrs av förnuftsmässiga överväganden. Vidare kommer det att tvinga fram ökade utgifter för att motverka de negativa effekterna av beslutet, t.ex. ökad kalkning av skogar och sjöar i Sydsverige. Om kärnkraftverket i Barsebäck inte stängs kommer det heller inte att behövas någon ny elledning till Sydsverige. Ramen för utgiftsområde 21 Energi bör, i enlighet med vad som förordas i den nämnda motionen, minskas med 370 miljoner kronor för år 1999 och med 190 miljoner kronor för åren 2000 och 2001. Med det anförda tillstyrks motion 1997/98:Fi19 (fp) i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

3. Utgiftsområde 21 Energi

Göran Hägglund (kd) anser att den del av näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om utgiftsområde 21 Energi som börjar med "Näringsutskottet konstaterar" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Näringsutskottets uppfattning om hur energipolitiken bör utformas överensstämmer med den som förs fram i motion 1997/98:Fi22 (kd). Utskottet föreslår att utgiftsområdet skall tillföras ytterligare medel för investeringsbidrag till bl.a. vindkraft. Samtidigt bör medel kunna inbesparas genom minskade kostnader för den särskilda delegationen för energiförsörjningen i Sydsverige. Ramen för utgiftsområde 21 Energi bör, i enlighet med vad som förordas i den nämnda motionen, minskas med 100 miljoner kronor för åren 1999–2001. Med det anförda tillstyrks motion 1997/98:Fi22 (kd) i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

4. Avreglering

Karin Falkmer (m), Mikael Odenberg (m), Kjell Ericsson (c), Ola Karlsson (m), Göran Hägglund (kd), Jan Backman (m) och Eva Flyborg (fp) anser att näringsutskottets ställningstagande beträffande avreglering – i avsnittet om utgiftsområde 24 Näringsliv – bort ha följande lydelse:

Samhällets kostnader för tillväxthämmande regler är betydande. Priset betalar medborgarna, främst i form av sämre levnadsstandard och begränsad valfrihet. Sverige rasar i välbästandsligan. Sedan 1970-talet har Sverige fallit från 3:e plats till 18:e plats bland OECD-länderna. Regeringens förslag i vårpropositionen om avregleringsåtgärder är otillräckliga. Enligt näringsut-

skottets mening behövs det fler och mer omfattande åtgärder för att åstadkomma enklare regler för företagen.

Avregleringsarbetet bör bedrivas enligt de riktlinjer som förordas i de här aktuella motionerna 1997/98:Fi25 (m, fp, kd), 1997/98:Fi17 (m), 1997/98:Fi18 (c), 1997/98:Fi19 (fp) och 1997/98:Fi22 (kd). Målet för avregleringen är att alla regler som berör företagare skall granskas under mandatperioden i syfte att förenkla och minska regelmassan. Arbetet skall ske med beaktande av att samhället måste ha effektiva regelsystem för skydd av människors liv och hälsa, miljöskydd samt säkerhet. Samtliga de 26 förslag som Småföretagsdelegationen lade fram i sitt första betänkande (SOU 1997:186) bör genomföras, dvs. inte endast de fyra förslag som regeringen aviserar åtgärder om i vårpropositionen.

Arbetet med regelförenklingar måste vidare ges en hög politisk prioritet, genom att det skall ledas av statsministern och finansministern. Till sin hjälp bör de ha en referensgrupp, bestående av företagare och forskare. Det bör införas en obligatorisk konsekvensanalys, dvs. alla förslag från regeringen som påverkar företagets villkor skall föregås av en noggrann analys av effekterna. Även myndigheter som ger ut föreskrifter skall omfattas av kravet på att göra en konsekvensanalys. Näringsutskottet anser också att en s.k. solnedgångsparagraf skall införas, dvs. företagsregler som inte använts på fem år skall tas bort.

Riksdagen bör anmoda regeringen att vidta åtgärder i enlighet med vad som här har förordats. Med detta tillstyrks de tidigare nämnda motionerna i berörda delar.

5. Statliga företag

Karin Falkmer (m), Mikael Odenberg (m), Ola Karlsson (m), Göran Hägg-lund (kd), Jan Backman (m) och Eva Flyborg (fp) anser att näringsutskottets ställningstagande beträffande statliga företag – i avsnittet om utgiftsområde 24 Näringsliv – bort ha följande lydelse.

Näringsutskottets syn när det gäller statliga företag överensstämmer med den som kommer till uttryck i motionerna 1997/98:Fi17 (m), 1997/98:Fi19 (fp) och 1997/98:Fi22 (kd). Statens främsta näringspolitiska uppgift är att ange ramar och regelsystem för näringslivets verksamhet och bidra till att skapa betingelser för långsiktig tillväxt. Om staten samtidigt uppträder som ägare och som utformare av de regler som gäller för näringslivets verksamhet uppstår en rad problem, bland vilka följande kan nämnas: risk för konkurrenssnedvridning, risk för inoptimala investeringsbeslut samt svårigheter att tillföra kapital till företag som behöver kapital för expansion. Grundprincipen måste, enligt näringsutskottets mening, vara att konkurrensutsatt verksamhet skall bedrivas i privat regi.

Det arbete som påbörjades under fyrpartiregeringen med att minska statens företagsägarande bör, enligt näringsutskottets uppfattning, fortsätta. Med en privatisering av statliga företag uppnås en tydligare ägarroll, kommersiellt mer kompetenta företag och en ökad aktiespridning. Sammanlagt inbringade de försäljningar som gjordes under fyrpartiregeringen ca 23 miljarder kronor

(exkl. försäljning av aktier i Nordbanken) till statskassan, vilket minskade statens upplåningsbehov med motsvarande belopp. Försäljningen ledde också till en spridning av aktieägandet till grupper som inte tidigare innehaft aktier och därmed till en breddning av riskkapitalmarknaden.

Riksdagen bör anmoda regeringen att framlägga en plan för försäljning av statliga företag i enlighet med vad som här har angetts. Därvid bör Telia AB sättas överst på privatiseringslistan. Härmed blir de tre nämnda motionerna i sak tillgodosedda i aktuella delar. Även motion 1997/98:Fi18 (c) blir till en del tillgodosedd.

6. Statliga företag

Kjell Ericsson (c) anser att näringsutskottets ställningstagande beträffande statliga företag – i avsnittet om utgiftsområde 24 Näringsliv – bort ha följande lydelse:

Statligt ägande av börsnoterade företag som driver affärsverksamhet är, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1997/98:Fi18 (c), inte motiverat. Statens främsta näringspolitiska uppgift är att ange ramar och regelsystem för näringslivets verksamhet och bidra till att skapa betingelser för långsiktig tillväxt. Om staten samtidigt uppträder som ägare och som utformare av de regler som gäller för näringslivets verksamhet uppstår en rad problem, bland vilka följande kan nämnas: risk för konkurrenssnedvridning, risk för inoptimala investeringsbeslut samt svårigheter att tillföra kapital till företag som behöver kapital för expansion. Grundprincipen måste, enligt näringsutskottets mening, vara att konkurrenssatt verksamhet skall bedrivas i privat regi.

Det arbete som påbörjades under fyrpartiregeringen med att minska statens företagsägande bör, enligt näringsutskottets uppfattning, fortsätta. Med en privatisering av statliga företag uppnås en tydligare ägarroll, kommersiellt mer kompetenta företag och en ökad aktiespridning. Sammanlagt inbringade de försäljningar som gjordes under fyrpartiregeringen ca 23 miljarder kronor (exkl. försäljning av aktier i Nordbanken) till statskassan, vilket minskade statens upplåningsbehov med motsvarande belopp. Försäljningen ledde också till en spridning av aktieägandet till grupper som inte tidigare innehaft aktier och därmed till en breddning av riskkapitalmarknaden.

Under första hälften av nästa mandatperiod bör försäljning ske av statligt ägda aktier i bolag som Nordbanken (Holding) AB, Celsius AB, Assi Domän AB, Pharmacia & Upjohn Inc. och Vasakronan AB (med undantag för specialfastigheter). Beträffande Assi Domän bör staten som majoritetsägare och i syfte att stärka det enskilda skogsbruket och lokalt verkamma sågverksföretag medverka till försäljning av skogsmark.

Staten bör, enligt näringsutskottets mening, inte äga företag som inte uttryckligen tjänar ett samhällsintresse. Det är mycket som tyder på att riskkapitalmarknaden under ett par år framöver kommer att få ett kraftigt tillskott av kapital. Därför anser näringsutskottet att det under åren 1999 och 2000 är lämpligt att sälja ut statligt ägande i företag. Intäkterna från utförsäljningen bör användas för att betala av på statsskulden, vilket också sänker statens

löpande räntekostnader. En grov uppskattning tyder på att den utförsäljning som näringsutskottet förordar skulle inbringa drygt 80 miljarder kronor, vilket skulle innebära sänkta räntekostnader med drygt 4 miljarder kronor.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del. Övriga här aktuella motioner blir också till en del tillgodosedda.

7. Ramar för utgiftsområde 24 Näringsliv

Karin Falkmer, Mikael Odenberg, Ola Karlsson och Jan Backman (alla m) anser att näringsutskottets ställningstagande beträffande ramar – i avsnittet om utgiftsområde 24 Näringsliv – bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1997/98:Fi17 (m), minskas med 90 miljoner kronor för år 1999 och med 91 miljoner kronor för åren 2000 och 2001. Inom ramen för dessa totalt sett minskade belopp har näringsutskottet beräknat ökade medel till NUTEK, så att myndigheten åter skall kunna ansvara för statens administration av energipolitiken och också få ett tillskott av medel för verksamheten med såddfinansiering. Regeringens förslag på detta område är välkommet men otillräckligt. Den tekniska forskningen bör vidare tillföras resurser för att minska skadeverkningarna av regeringens forskningspolitik. Stiftelsen Sveriges teknisk-vetenskapliga attachéverksamhet och konkurrensforskningen bör också tillföras ytterligare medel.

Näringsutskottet ställer sig avvisande till regeringens förslag att anslå ytterligare 1 miljard kronor för de kommande fem åren, dvs. 200 miljoner kronor per år, för satsningar på Östersjöregionen. Konstruktionen att avsätta särskilda resurser vid sidan av ordinarie program är ineffektiv och leder till dålig samordning. Vidare kan det med fog ifrågasättas huruvida statliga subventioner som utgår för att öka den svenska sysselsättningen kan vara att anse som ett stöd till Östersjöländerna. Stödinsatserna bör i stället på sedvanligt sätt ingå i det normala budgetarbetet och bli föremål för de avvägningar som riksdagen gör. Det särskilda anslaget bör enligt utskottets bestämda mening i stället upplösas och pengarna tillföras den av riksdagen beslutade anslagsramen för stöd till Central- och Östeuropa.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

8. Ramar för utgiftsområde 24 Näringsliv

Kjell Ericsson (c) anser att näringsutskottets ställningstagande beträffande ramar – i avsnittet om utgiftsområde 24 Näringsliv – bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1997/98:Fi18 (c), ökas med 84 miljoner kronor för år 1999, med 83 miljoner kronor för år 2000 och med 84 miljoner kronor för år 2001. I enlighet med förslag från Utredningen om livsmedelssektorns omställning och expansion anser näringsutskottet att

medel skall tillföras för forskning och utveckling med 90 miljoner kronor per år, för exportfrämjande åtgärder med 35 miljoner kronor per år samt för gårdsförädling av livsmedel med 2 miljoner kronor per år. Regeringens förslag om att tillföra Östersjöstatsningarna 1 000 miljoner kronor under en femårsperiod ställer sig näringsutskottet bakom, med hänvisning till den stora outnyttjade potential som Östersjöområdet besitter för tillväxt, handel och miljöframsteg. Förslaget om medel för IT-satsningar anser utskottet dock är oklart; verksamheten bör kunna rymmas inom ordinarie anslag. Även förslaget om medel för att främja de små och medelstora företagens handel med Europa bör avvisas. Utvecklingskraften i EU-medlemskapet är, enligt utskottets mening, tillräcklig, och det bör dessutom finnas utrymme inom ramen för den s.k. Östersjömiljarden för insatser för att främja små och medelstora företags utveckling.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

9. Ramar för utgiftsområde 24 Näringsliv

Eva Flyborg (fp) anser att näringsutskottets ställningstagande beträffande ramar – i avsnittet om utgiftsområde 24 Näringsliv – bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförts i motion 1997/98:Fi19 (fp), minskas med 262 miljoner kronor per år för åren 1999–2001. Näringspolitiken måste få en helt ny inriktning och syfta till att skapa generellt goda villkor för företagande – bl.a. bör de selektiva företagsstöden avvecklas. Utskottet avvisar mot denna bakgrund regeringens förslag till nya typer av stöd till företagens utrikeshandel m.m. Utskottet ställer sig också avvisande till förslaget att anslå 1 miljard kronor för de kommande fem åren, dvs. 200 miljoner kronor per år, för satsningar på Östersjöregionen.

För att öka säkerheten inför en olycka vid ett kärnkraftverk bör, enligt utskottets mening, 200 miljoner kronor per år ställas till förfogande för höjd säkerhet där den är i särklass sämst, dvs. i kärnkraftsanläggningarna i Sveriges närområde i Ryssland – Murmansk, S:t Petersburg och Ukraina. För ett större genomslag i denna verksamhet bör Sverige dessutom göra åtaganden om matchande finansiering. I det fall att de nu föreslagna medlen om 200 miljoner kronor inte skulle räcka bör den s.k. östramen hos Sida kunna användas som buffertfinansiering i kombination med ett bemyndigande.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

10. Ramar för utgiftsområde 24 Näringsliv

Per Rosengren (v) anser att näringsutskottets ställningstagande beträffande ramar – i avsnittet om utgiftsområde 24 Näringsliv – bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1997/98:Fi20 (v), ökas med 360 miljoner kronor per år för åren 1999–2001. Dessa medel skall användas för olika åtgärder i syfte att främja ett gott företagsklimat, särskilt för de små företagen. Ökade insatser på mentorskap, nätverksbyggande och forskarbyar bör sålunda göras. Vidare bör det ske ökade satsningar på kooperativ, turism, teknisk forskning och utveckling, småföretag i utsatta regioner, kvinnliga företagare, invandrares företagande och växande företag. Viktiga områden för svensk industri- och näringspolitik är vidare, enligt näringsutskottet, den nationella och internationella rymdverksamheten. Deltagande i olika rymdprojekt bör kunna vara en möjlig väg för försvarsindustrin att finna en ny och civil inriktning av sin verksamhet. På konsumentområdet förordar näringsutskottet också förstärkningar.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

11. Ramar för utgiftsområde 24 Näringsliv

Göran Hägglund (kd) anser att näringsutskottets ställningstagande beträffande ramar – i avsnittet om utgiftsområde 24 Näringsliv – bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1997/98:Fi22 (kd), minskas med 200 miljoner kronor per år för åren 1999–2001. Det sammantagna näringsklimat som skapas främst genom skatte-, energi-, arbetsmarknads- och näringspolitiken, tillsammans med den övergripande ekonomiska politiken, måste inriktas på att identifiera och undanröja existerande hinder för startande och utvecklande av företag. Regeringens förslag om att 50 miljoner kronor skall tillföras småföretagsutveckling, främst för ökad tillgång på såddkapital, ligger väl i linje med utskottets uppfattning. Förslaget om att anslå 1 miljard kronor för den kommande femårsperioden för satsningar på Östersjöregionen bör däremot avslås av riksdagen. Det är mer angeläget att riksdagen söker åstadkomma generellt goda betingelser för företagen än anvisar stöd till vissa sektorer.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

Förslag till ramar för utgiftsområdena 21 Energi och 24 Näringsliv för åren 1999–2001

1997/98:NU8y
Bilaga

Belopp i miljoner kronor

UO	År	Regering- ens förslag	m	c	fp	v	mp	kd
21	1999	1 831	-1 033	±0	-370	±0	+433	-100
	2000	1 592	-983	±0	-190	±0	+470	-100
	2001	1 568	-783	±0	-190	±0	+455	-100
24	1999	2 870	-90	+84	-262	+360	-233	-200
	2000	2 852	-91	+83	-262	+360	-244	-200
	2001	2 895	-91	+84	-262	+360	-245	-200